

Jakautumisen pitkät juuret

Markus Kantola: *Jakautunut kansakunta. Yhdysvaltojen poliittinen historia Richard Nixonista Barack Obamaan*. Gaudeamus 2017.

Lähtökohtana kirjan arvioinnille on syytä todeta, että suomenkielellä kirjoitettu analyysi Yhdysvaltain presidenteistä, mutta myös poliittisesta järjestelmästä on jo sinänsä tietynlainen kulttuuriteko. Suomalaiselle lukijakunnalle kohdennettua, monia vääринymmärryksiä ja stereotyyppioita selvittävä teos on tervetullut. Näin etenkin nyt kun Donald Trumpin valinta Yhdysvaltain presidentiksi on herättänyt laajaa keskustelua Yhdysvaltain poliittisesta kentästä ja kansakunnan tilasta. Kirja avaa näkymän laajan historialliseen ja kulttuuriseen viitekehukseen ja luo jatkumon, jossa tällä hetkellä operoidaan.

Kirjan otsikosta alkaen hieman ihmettelin Richard Nixonin valintaa teoksen alkupisteeksi. Kantola kyllä perustelee valintansa ihan mainiosti jo johdantoluvussa, mutta aivan yhtä lailla olisi voinut valita Lyndon B. Johnsonin kauden alkupisteeksi, koska jo hänen aikaan alkoi suuri yhteiskunnallinen murros. Tuolloin syntyi ajatus *great society*stä, ja luotiin pohja esimerkiksi terveydenhuollon mekanismeille kuten Medicaidille, josta yhä keskustellaan vähintäänkin kiihkaasti. Kirjan ulottaminen aivan nykyaikaan ja Barack Obamaan on erittäin positiivinen seikka.

Kaiken historiallisen ja kulttuurisen kontekstin ohella minua miellytti kirjoittajan lähestymistapa pre-

sidenttien persoonien kautta. Se on varsin haastava tehtävä, mutta Kantola onnistuu pääosin luomaan hyvän ja uskottavan analyysin. Tämäkin teema sopii vallan hyvin juuri nyt, kun Donald Trumpin persoona herättää monenlaisia ajatuksia, jopa pelkoja. Toki persoonallisuuden vaikutus politiikan muotoutumiseen on aina vaikea määritellä ja avaa mahdollisuuden erilaisille(kin) tulkinnoille. Tässä ehkä myös piilee teoksen suurin ”sudenkuoppa”. Miten paljon Kantolan omat näkemykset ujuttautuvat tulkintoihin presidenttien motiiveista? Toisaalta tämä persoonien kautta toimiva lähestymistapa antaa kirjalle tietyn määrän ”inhimillisyyttä”, minäkä vuoksi kirjaa on mukava lukea. Näin se ei ole pelkkä politiikan, talouden ja muun presidentin tehtävien listaus, vaan saa myös henkilökohtaista syvyyttä.

Teos etenee pääosin kronologisesti ja puuttuu kunkin presidentin kohdalla yhteiskunnallisiin asioihin asiantuntevasti. Kirjassa käsitellään vaivattomasti sekä ulko- että sisäpolitiikan kiemuroita ja luodaan siten varsin monipuolinen kuva Yhdysvalloista tarkasteltavana ajanjaksona. Usein kirjaa lukiessa tulee kysäisseksi itseltään, että eikö mikään koskaan muutu. Samat teemat toistuvat vaaleista toiseen – terveydenhuoltouudistus, veteraanien asia, rotujen väliset ongelmat ja ympäristö ovat yhtä lailla tapetilla nyt kuin 50 vuotta sitten. Tavallaan Yhdysvallat näyttävät tässä kirjassa enemmän paikalleen jämähtäneeltä kuin dynaamiselta, globaalilta yhteisöltä, jollaisena se ainakin meillä Suomessa usein nähdään. Yhdysvallat on kuitenkin monella tapaa hyvin konservatiivinen maa, eikä meidän eurooppalaisten ole aina ihan helppoa sitä ymmärtää, saati hyväksyä.

Kirjassa tulee hyvin myös esiin ajankohtainen aihe eli Yhdysvaltain jakautuminen kahteen leiriin, republikaaneihin ja demokraatteihin. Historiallinen lähestymistapa osoittaa oivasti, että kyse ei suinkaan ole pelkästään tämän hetken

ilmiöstä, vaan sillä on pitkät juuret. Eikä polarisaatio tietenkään ala Nixonin kaudella, vaan sen juuret ovat jo paljon kauempana menneisyydessä. Tätä taustaa vasten asiaa tuntematonkin lukija huomaa, miten jakolinjat Yhdysvalloissa ovat toisaalta muuttuneet mutta myös pysyneet ennallaan.

Kantolan teksti etenee selkeästi ja sitä on helppo lukea. Monet Yhdysvaltojen politiikan aiheet ja poliittisen järjestelmän meille oudot asiat selvitetään hyvin ja perusteellisesti. Asiaa tuntematonkin selviää tämän kirjan lukemisesta suhteellisen helposti ja mielenkiinto pysyy yllä. Jokainen lukija varmaa myös löytää kirjasta oman suosikkilukunsa ja ”suosikkipresidenttinsä”. Itselleni ehkä mielenkiintoisin luku oli ensimmäinen Nixonia käsittelevä luku. Olin itse hänen aikanaan vielä lapsi ja muistan ainoastaan, kuinka Nixon joutui eroamaan tehtävästään. Toki olen sen jälkeen Nixonista paljon lukenut, mutta Kantolan analyysi on oivallinen, se myös antaa hieman ”arhoa” kiistellylle presidentille. Olisi hauska lukea, mitä Kantola sanoisi Trumpista tämän todennäköisesti melko turbulentin kauden jälkeen.

Jakautunut kansakunta on hieman raskaasta nimestään huolimatta helposti lähestyttävä ja on hyvä perusteos monelle Yhdysvalloista kiinnostuneelle. Se toimisi myös mainiosti esimerkiksi yliopistojen oppikirjana.

RANI-HENRIK ANDERSSON

Kirjoittaja on Helsingin yliopiston alue- ja kulttuurintutkimuksen dosentti ja akatemiatutkija.